

Vytvorenie rámca pre činnosť predstaviteľov záujmových skupín (lobistov) v inštitúciách EÚ

Uznesenie Európskeho parlamentu z 8. mája 2008 o vytvorení rámca pre činnosť zástupcov záujmových skupín (lobistov) v inštitúciách Európskej únie (2007/2115(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na článok 9 ods. 4 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na zelenú knihu o Európskej iniciatíve týkajúcej sa transparentnosti, ktorú predložila Komisia (KOM(2006)0194),
 - so zreteľom na oznámenie Komisie s názvom Opatrenia nadväzujúce na zelenú knihu o Európskej iniciatíve za transparentnosť (KOM(2007)0127),
 - so zreteľom na návrh kódexu správania záujmových skupín, ktorý predložila Komisia 10. decembra 2007,
 - so zreteľom na svoje rozhodnutie zo 17. júla 1996 o zmene a doplnení rokovacieho poriadku (lobovanie v Európskom parlamente)¹,
 - so zreteľom na svoje rozhodnutie z 13. mája 1997 o zmene a doplnení rokovacieho poriadku (Kódex správania lobistov)²,
 - so zreteľom na článok 45 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre ústavné veci a stanoviská Výboru pre kontrolu rozpočtu, Výboru pre hospodárske a menové veci, Výboru pre životné prostredie, verejné zdravie a bezpečnosť potravín, Výboru pre právne veci a Výboru pre občianske slobody, spravodlivosť a vnútorné veci (A6-0105/2008),
- A. keďže v dôsledku rozšírenia právomocí Európskeho parlamentu sa podstatne zvýšilo lobovanie v Európskom parlamente,
- B. keďže cieľom lobovania nie je len ovplyvňovať politiku a legislatívne rozhodnutia, ale aj pridelovanie finančných prostriedkov Spoločenstva, ako aj monitorovanie a presadzovanie právnych predpisov;
- C. keďže po očakávanej ratifikácii Lisabonskej zmluvy sa právomoci Európskeho parlamentu rozšíria do takej miery, že sa stane spoluzákonodarcom takmer vo všetkých oblastiach v bežnom legislatívnom postupe, a preto sa naň zameria ešte viac lobistických skupín;
- D. keďže zástupcovia záujmových skupín zohrávajú veľmi významnú úlohu v otvorenom a pluralitnom dialógu, na ktorom je založený systém demokracie, a pre poslancov sú pri

¹ Ú. v. ES C 261, 9.9.1996, s. 75.

² Ú. v. ES C 167, 2.6.1997, s. 20.

vykonávaní ich mandátu významným zdrojom informácií,

- E. keďže lobistické skupiny lobujú nielen u poslancov, ale pokúšajú sa ovplyvniť rozhodnutia Európskeho parlamentu aj lobovaním u úradníkov pracujúcich na sekretariátoch parlamentných výborov, personálu politických skupín a asistentov poslancov,
- F. keďže podľa odhadov pôsobí v Bruseli približne 15 000 individuálnych lobistov a 2 500 lobistických organizácií,
- G. keďže Komisia navrhla zaviesť pre zástupcov záujmových skupín v inštitúciách EÚ spoločný register ako súčasť svojej Európskej iniciatívy za transparentnosť,
- H. keďže Európsky parlament má svoj vlastný register lobistov¹ už od roku 1996, ako aj svoj kódex správania², podľa ktorého registrovaní lobisti musia konať v súlade s vysokými etickými štandardami,
- I. keďže v Európskom parlamente je v súčasnosti približne 5 000 registrovaných lobistov,
- J. keďže lobistické skupiny zahŕňajú miestne a vnútroštátne organizácie, pričom za reguláciu ich činností sú zodpovedné členské štáty,

Zvýšenie transparentnosti Európskeho parlamentu

1. uznáva vplyv lobistických skupín na rozhodovacie procesy EÚ, a preto považuje za dôležité, aby poslanci Európskeho parlamentu poznali totožnosť organizácií zastupovaných lobistickými skupinami; zdôrazňuje, že transparentný a rovnaký prístup do všetkých inštitúcií EÚ je absolútnou podmienkou zaručenia legitimity EÚ a dôvery jej občanov; zdôrazňuje, že transparentnosť musí byť zaručená v oboch smeroch, t. j. vo fungovaní samotných inštitúcií, ako aj medzi lobistami; zdôrazňuje, že rovnaký prístup lobistických skupín do inštitúcií EÚ rozširuje odborné poznatky, ktoré sú k dispozícii na fungovanie EÚ; považuje za podstatné, aby zástupcovia občianskej spoločnosti mali prístup do inštitúcií EÚ, a to predovšetkým do Európskeho parlamentu;
2. domnieva sa, že poslanci sú sami zodpovední za to, aby zabezpečili, že budú informovaní vyváženým spôsobom; zdôrazňuje, že poslancov treba považovať za schopných prijímať politické rozhodnutia nezávisle od lobistov;
3. uznáva, že spravodajca môže, ak to považuje za vhodné (na základe dobrovoľnosti), použiť tzv. legislatívnu stopu, t. j. orientačný zoznam (priložený k správam Európskeho parlamentu) registrovaných zástupcov záujmových skupín, s ktorými sa počas prípravy príslušnej správy konzultovalo a ktorí k nej významne prispeli; domnieva sa, že je mimoriadne žiaduce, aby bol takýto zoznam súčasťou legislatívnych správ; zdôrazňuje však, že pre Komisiu je rovnako dôležité, aby sa takáto legislatívna stopa prikladala k jej legislatívnym iniciatívam;
4. zastáva názor, že Európsky parlament musí rozhodnúť úplne nezávisle, do akej miery zohľadní názory pochádzajúce z občianskej spoločnosti;

¹ Článok 9 ods. 4 rokovacieho poriadku.

² Príloha IX článok 3 rokovacieho poriadku.

5. berie na vedomie súčasné pravidlá, podľa ktorých sa od poslancov vyžaduje, aby zverejňovali svoje finančné záujmy; vyzýva predsedníctvo, aby na základe návrhu kvestorov vypracovalo plán ďalšieho zlepšovania vykonávania a monitorovania pravidiel Európskeho parlamentu, na základe ktorých je poslanec povinný predložiť vyhlásenie o každej finančnej, personálnej alebo materiálnej podpore, ktorú dostáva¹;
6. berie na vedomie súčasné pravidlá o medziskupinách, ktoré stanovujú povinnosť oznámiť finančné záujmy; žiada väčšiu prehľadnosť, pokiaľ ide o medziskupiny, t. j. požaduje uverejnenie zoznamu všetkých existujúcich registrovaných a neregistrovaných medziskupín na webovej stránke Európskeho parlamentu vrátane úplného vyhlásenia o vonkajšej podpore pre činnosti medziskupín, ako aj vyhlásenia o všeobecných cieľoch príslušnej medziskupiny; zdôrazňuje však, že medziskupiny by sa v žiadnom prípade nemali považovať za orgány Európskeho parlamentu;
7. vyzýva predsedníctvo, aby na základe návrhu kvestorov preskúmalo spôsoby obmedzenia nepovoleného vstupu do tých častí budov Európskeho parlamentu, kde sú umiestnené kancelárie poslancov, zatiaľ čo prístup verejnosti do miestností výborov by sa mal obmedziť iba vo výnimočných prípadoch;

Návrh Komisie

8. víta návrh Komisie týkajúci sa štruktúrovanejšieho rámca pre činnosť zástupcov záujmových skupín ako súčasť Európskej iniciatívy za transparentnosť;
9. súhlasí s tým, ako Komisia definovala lobovanie, ktorá sa považuje za „činnosti vykonávané s cieľom ovplyvniť tvorbu politiky a rozhodovacie procesy v inštitúciách EÚ“; zastáva názor, že táto definícia je v súlade s článkom 9 ods. 4 rokovacieho poriadku;
10. zdôrazňuje, že všetci aktéri vrátane zástupcov verejných a súkromných záujmových skupín, ktoré nie sú súčasťou inštitúcií EÚ, a na ktoré sa vzťahuje táto definícia, by sa mali považovať za lobistov, a malo by sa s nimi zaobchádzať rovnakým spôsobom: profesionálni lobisti, interní lobisti spoločností, mimovládne organizácie, skupiny odborníkov (think-tanky), obchodné združenia, odbory a združenia zamestnávateľov, ziskové a neziskové organizácie a právnici, pokiaľ ich hlavným cieľom je ovplyvňovanie politiky a nie poskytovanie pomoci a obhajoby v súdnom konaní alebo poskytovanie právneho poradenstva; zdôrazňuje však tiež, že rozsah pôsobnosti týchto pravidiel sa nevzťahuje na regióny a oblasti členských štátov, ako ani na politické strany na vnútroštátnej alebo európskej úrovni a orgány, ktorých právny status vyplýva zo zmlúv, pokiaľ konajú v súlade so svojou funkciou a vykonávajú úlohy, ktoré takýmto orgánom zmluvy ukladajú;
11. v zásade víta návrh Komisie na registráciu „na jednom mieste“, kde by sa lobisti mohli zaregistrovať zároveň pre Komisiu aj Európsky parlament a vyzýva k tomu, aby Rada, Komisia a Európsky parlament prijali medziinštitucionálnu dohodu medzi Radou, Komisiou a Európskym parlamentom o spoločnom povinnom registri, aký už de facto existuje v prípade Európskeho parlamentu, ktorý by sa uplatňoval vo všetkých inštitúciách a zahŕňal zverejnenie úplných finančných informácií, spoločný mechanizmus pre vyradenie z registra a spoločný kódex etického správania; zároveň však pripomína, že medzi Radou, Komisiou a Európskym parlamentom jestvujú zásadné rozdiely;

¹ Príloha I článok 2 rokovacieho poriadku.

vyhradzuje si preto právo posúdiť návrh Komisie po jeho dopracovaní a až vtedy sa rozhodnúť, či ho podporí alebo nie;

12. pripomína, že počet lobistov, ktorí majú prístup do Európskeho parlamentu, musí ostať primeraný; navrhuje preto, aby sa prijal systém, v rámci ktorého lobistom bude stačiť zaregistrovať sa len raz vo všetkých inštitúciách a každá inštitúcia bude môcť rozhodnúť, či príslušnému lobistovi povolí vstup do svojich priestorov, čo umožní Európskemu parlamentu, aby naďalej obmedzoval počet vstupných preukazov na štyri pre každú organizáciu alebo spoločnosť;
13. žiada, aby si Rada, Komisia a Európsky parlament vzájomne uznávali samostatné registre v prípade, že sa nepodarí dosiahnuť vytvorenie spoločného registra; navrhuje, aby v prípade, že inštitúcie nebudú mať spoločný register, ich jednotlivé registre na internetových stránkach obsahovali odkazy na ostatné registre s cieľom umožniť porovnanie záznamov lobistických skupín; vyzýva generálneho tajomníka, aby presunul parlamentný zoznam zástupcov akreditovaných záujmových skupín na prístupnejšie miesto internetovej stránky Európskeho parlamentu;
14. navrhuje, aby sa urýchlene zriadila spoločná pracovná skupina zložená zo zástupcov Rady, z komisárov a poslancov Európskeho parlamentu menovaných konferenciou predsedov s cieľom do konca roka 2008 posúdiť dôsledky spoločného registra vzťahujúceho sa na všetkých lobistov, ktorí chcú mať prístup do Rady, Komisie alebo do Európskeho parlamentu a vypracovať spoločný kódex správania; poveruje svojho generálneho tajomníka, aby prijal vhodné opatrenia;
15. naliehavo vyzýva Radu, aby sa pripojila k prípadnému spoločnému registru; domnieva sa, že treba dôkladne posúdiť činnosť lobistov vo vzťahu k sekretariátu Rady v súvislosti s otázkami spolurozhodovania;
16. berie na vedomie rozhodnutie Komisie začať s dobrovoľným registrom a po uplynutí jedného roka systém prehodnotiť, má však obavy, že čisto dobrovoľný systém umožní menej zodpovedným lobistom vyhýbať sa svojim povinnostiam; vyzýva všetky tri inštitúcie, aby najneskôr do troch rokov od nadobudnutia účinnosti spoločného registra preskúmali pravidlá, ktorými sa riadi činnosť lobistov, s cieľom zhodnotiť, či zmenený systém zabezpečuje potrebnú transparentnosť činností lobistov; je informovaný o právnom základe povinného registra stanovenom Lisabonskou zmluvou a vyjadruje svoju vôľu medzičasom spolupracovať s inštitúciami prostredníctvom medziinštitucionálnej dohody na základe existujúcich registrov; domnieva sa, že pre tých lobistov, ktorí chcú mať pravidelný prístup do inštitúcií, by mala byť registrácia povinná tak, ako to de facto funguje už teraz v Európskom parlamente;
17. domnieva sa, že so zreteľom na neustály vývoj postupov, ktoré sa uplatňujú pri lobovaní, musia byť všetky pravidlá upravujúce túto činnosť dostatočne flexibilné, aby sa mohli rýchlo prispôbiť zmenám;
18. berie na vedomie návrh kódexu správania zástupcov záujmových skupín, ktorý predložila Komisia; pripomína Komisii, že Európsky parlament takýto kódex už má viac než 10 rokov a žiada Komisiu, aby s ním rokovala o vytvorení spoločných pravidiel; zastáva názor, že každý takýto kódex by mal zaručovať prvok prísneho monitorovania správania lobistov; zdôrazňuje, že v prípade lobistov, ktorí porušia kódex správania, by sa mali uplatňovať sankcie; zdôrazňuje, že na overovanie informácií v registri treba vyčleniť

dostatočné zdroje (personálne a finančné); domnieva sa, že v prípade registra Komisie môžu sankcie zahŕňať dočasné vylúčenie z registra, vo vážnejších prípadoch úplné vyradenie z registra; vyjadruje nádej, že ak sa vytvorí spoločný register, mali by sa sankcie za správanie lobistov, ktoré je v rozpore so stanovenými pravidlami, týkať prístupu do všetkých inštitúcií, na ktoré sa register vzťahuje;

19. zdôrazňuje potrebu, aby sa register dal jednoducho používať a aby bol na internete ľahko prístupný: verejnosť musí mať možnosť register jednoducho nájsť a vyhľadávať v ňom, pričom register musí obsahovať nielen názvy lobistických organizácií, ale aj mená jednotlivých lobistov;
20. zdôrazňuje, že register by mal obsahovať samostatné kategórie, v ktorých by boli lobisti registrovaní na základe druhu záujmov, ktoré zastupujú (napr. profesionálne združenia, zástupcovia spoločností, odborové združenia, združenia zamestnávateľov, advokátske kancelárie, mimovládne organizácie atď.);
21. víta rozhodnutie Komisie požadovať od zástupcov záujmových skupín, ktorí si želajú zápis do registra, zverejnenie finančných informácií týkajúcich sa:
 - obratu profesionálnych poradenských firiem a právnických firiem súvisiaceho s lobovaním v inštitúciách EÚ, ako aj relatívneho podielu ich najväčších klientov na tomto obrate;
 - odhadu nákladov interných lobistov spoločností a obchodných združení súvisiacich s priamym lobovaním v inštitúciách EÚ;
 - celkového rozpočtu a prehľadu hlavných zdrojov financovania MVO a skupín odborníkov (think-tankov);
22. zdôrazňuje, že požiadavka zverejňovania finančných informácií musí platiť rovnako pre všetkých registrovaných zástupcov záujmových skupín;
23. žiada vyššie uvedenú spoločnú pracovnú skupinu, aby navrhla osobitné kritériá, ktoré by zahŕňali požiadavku na zverejňovanie finančných informácií, napríklad uvedenie výdavkov na lobovanie v rámci primeraných parametrov (presné čísla by neboli potrebné);
24. vyzýva príslušný výbor, aby pripravil všetky potrebné zmeny a doplnenia rokovacieho poriadku Európskeho parlamentu;

o

o o

25. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade a Komisii.